

Spørgsmaal om Borgerens Forhold ligeoverfor Samfundet, om en Borger skal udstødes af sine Medborgeres Midte, der er det i sin Orden, at hans Medborgere sidde til Doms over ham. Denne Betydning har Nævningeinstitutionen. Kan noget. Lignende siges i Handelsfager, eller nogen Grund anføres, hvorfor det mere skulde gjælde med Hensyn til dem end i mangfoldige andre Sager? Handelsfager kunne være meget vigtige, men de ere ikke de vigtigste, i alt Fald ikke vigtigere end mange andre borgerlige Sager, som ligesafuldt berettigede Samsundsclasser kunne have. — Sagen stiller sig, troer jeg, kortelig saaledes, at der kan være forskjellige Meninger om, hvilken Beviistheori der i og for sig i civile Retssager er den bedste, og man vil dog vel indrømme, efterat der er sagt saa meget her og udenfor Salen i forskjellig Retning, at Spørgsmaalet idetmindste maa være tvivlsomt. Er det da rigtigt, naar man maa erkjende, at Spørgsmaalet er tvivlsomt, da at ville indføre en Reform paa dette tvivlsomme Punkt og maaskee derved udflyde en Reform paa et andet Sted, hvor man kunde vente en større Enighed, dersom man her lod det fare? Og er det rigtigt at begynde med at gjøre Forandringen her, hvor det erkjendes for tvivlsomt, om den i og for sig er rigtig, og derved indføre en — for at bruge et mildt Udtryk — besynderlig Afstillelse, en besynderlig Ueensartethed i, hvad der skal gjælde for eenartede Sager? Er det rigtigt at opstille andre Beviisregler med Hensyn til en speciel Klasse af Sager, der i deres Grundvæsen ikke ere forskjellige fra almindelige civile Sager, og fremdeles ikke engang at indføre disse nye Regler for alle de Sager, der henhøre til denne specielle Klasse, men kun for nogle af dem, nemlig for dem, som behandles i Kjøbenhavn? Nei, det er min fulde Overbeviisning, at det Rigtigste, det ærede Thing kan gjøre, er ikke at vedtage dette Endringsforslag.

Tsherning: Det er i Grunden i det heldigste Øieblik, man kan reise sig, naar man er i fuldstændig Modsetning til den, der sidst talte. Det er min fuldkomne Overbeviisning, at Søs og Handelsrets-Institutionen alene be-

roer paa Antagelsen af det foreliggende Endringsforslag. Det ærede Medlem (Klein) sagde: er det rigtigt at indføre en saadan Endring i Behandlingen af eensartede Sager her i Kjøbenhavn og i de øvrige Dele af Landet? — Men den Art Sager, her er Spørgsmaal om, opsummerer sig i Værdi og Antal til et saa langt overveieende stort Antal i Kjøbenhavn fremfor i de øvrige Dele af Landet, at det alene af den Grund kan være rigtigt at vedtage en saadan Bestemmelse for Kjøbenhavns Vedkommende, uden endnu at kunne vedtage den for andre Steder i Landet, fordi man ikke har Midler dertil. Dersom det var saa, at man igjennem en forandret Procesordning for de nærværende Domstole kunde vinde det Samme, som man skal vinde ved Søs og Handelsretten, naar Bestemmelsen i Endringsforslaget bliver antaget, saa siger jeg, er Søs og Handelsrettens Indførelse ufornøden, og saa skal man blive staaende ved at rette paa Procesmaaden. Det ærede Medlem har gjort opmærksom paa, at man er gaaet til Indførelsen af Søs og Handelsretten for at bringe ind imellem Dommerne saglyndige Mænd; men hvad vil da paa dette Sted og under disse Omstændigheder Saglyndighed sige Andet, end at man har erkjendt, at der under disse Sager, som saa ofte trænge til en hurtig Afgjørelse, findes saadanne Omstændigheder Sted, hvor kun Saglyndighed hos de paagjældende Folk kunde skaffe — om jeg saa maa sige — gjennem Subjectet den objective Erkjendelse tilveie. Jeg er Rægmand, men det forekommer mig, som Forskjellen mellem Beviisførelse gennem lovbundet Beviis og ved Skjøn efter bedste Overbeviisning er intet Andet, end at man gennem det lovbundne Beviis har søgt at udfinde Motiver, hvorved man kommer til at erkjende det Objective i Objectet selv. Man bestemmer gennem disse lovbundne Beviiser den objective Tilstedeværelse af den eller den Kjendsgjerning, hvorimod man, naar man opgiver det lovbundne Beviis, overlader det til Enhver især at udfinde de Midler, hvorved han igjennem sit subjective Skjøn kan komme til at finde det Objective; den Dommer, der er bunden ved det lovbundne Beviis, maa kaste bort fra sig sin egen Overbeviisning, selv om den